

ÉLET A HALÁLBÓL

A kik utaztak már repülőgépen, ismerik az élményt: a kifutópályán egyre gyorsulva gurul a gép, egyre jobban ráznak a kerekek a betonon, aztán egyszer csak megnyugszik minden: a gép fölemelkedett a földről, fölfelé indult, a magasba. Mert nem csak ez a mi földhöz ragadt világunk létezik, van az életnek egy harmadik dimenziója is, az ég felé. Zötykölődünk életünk és a történelem vándorútján, a napi események forgatagában, vergődve örömek és bánatok, sikerek és csalódások közt. De vajon létezik-e olyan „harmadik dimenzió”, amelybe át lehet jutni e göröngyös, diribdarab életből? S ha igen, képesek vagyunk-e oda valaha is fölemelkedni? S ha a saját erőnkől nem futja, segít-e rajtunk valaki az Odatúlból?

Ebben a világban megjelent valaki, aki a mennyei Atya mindent felülmúló irgalmasságáról beszélt: a határtalan, de véges univerzum fölött lévő másik világról, a szeretet végtelen, mert isteni teljességéről. Sokaknak tetszett, amit mondott, mások hőzöngőnek, álmodozónak tartották. Követői is akadtak, akik tanítványául szegődtek, anélkül, hogy igazán értették volna, miről is beszél.

Annál többeket viszont zavart ez az ember; eszement álmodozónak, a meglévő világrendjüket felforgató lázítónak tartották. Szembefordultak hát vele, és a világi meg az egyházi hatalom uraival kereszthalálra ítélték őt. A történelem számtalan ember kínzását és elpusztítását látta már és láthatja azóta is, az ő halálos vergődése

mégis eltér az összes többi áldozatétól. Nemcsak elszenvedte a gyötretését, hanem haldoklásában is arra bízta rá magát, akit életében mennyei Atyjának nevezett, közben pedig szeretettel fogadta még a hóhérait is. Keresztje így nemcsak az emberi gonoszság, de az azt legyőző szeretet mementőjává is vált.

A Názáreti meghal, de a történet ezzel nem ér véget. Három nap múlva megjelenik tanítványai előtt. Nem férhet hozzá kétség: ő az, mégis egészen más. Nem tetszhalálból tért vissza: él, de már nem a biológiai törvényeknek alávetve. A tanítványok tapasztalata annyira kézzel fogható, annyira valóságos, hogy kizárja minden hallucináció lehetőségét. Egész lényüket átjárja ez az élmény: egyedülálló történelmi eseménynek lettek tanúivá. Szavuk sincs rá. „Feltámadt”, mondják, „és mi ennek tanúi vagyunk”. Ami Jézussal történt, az szétfeszíti a történelmet, a világmindenséget. Radikálisan új minőségű, de valódi esemény, amely itt kezdődött a mi történelmünkben, a mi világunkban, de kitör onnan, abba a végtelenbe, amelyről élete során tanított. A kereszten a szenvedést, a gonosznak kitétséget a mindent legyőző szeretet aktusává változtatta. Feltámadása pedig rést nyitott a halál börtönén: fölsejlik előttünk a léten túli lét, amelyben minden beteljesült az örök szeretet boldogságában.

*Lukács László SchP
Megjelent a Vigilia 2014. áprilisi számában*

ELKÉSZÜLT AZ EGYESÜLÉS ÚJ HONLAPJA

Az EKE elnökség 2014-ben több erőfeszítést tett az Egyesülés honlapjának megújítására. Ennek eredményeképp az Egyházi Könyvtárak Egyesülése egyedi pályázatot nyújtott be az Emberi Erőforrások Minisztériumához (az EMMI megbízásából a Nemzeti Kulturális Alap Fejlesztési Pályázatadási Osztályához).

Apályázat célja a www.eke.hu és a www.unitas.hu honlapok teljes megújítása és a két honlap összehangolása volt, amely a fenntartási költségeket csökkenti és a karbantartást is egyszerűsíti. Az új honlapoknak közös Drupal 7 alapú portálrendszer biztosítja a működését, melynek segítségével a tagkönyvtárakat érintő legfontosabb adatok és a hírek egy közös felületen hozhatóak létre, oszthatóak meg bármelyik portálon.

A honlapok megújításával kapcsolatos munkát az Egyesülésből **Baranya Péter** vezetésével **Tátrai József** (Drupler Kft., web programozó, rendszergazda a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskolán) vállalta. Az Egyesülés **Böczi Gabriellát** kérte fel az új honlapok egységes arculatának elkészítésére és az arculatba illeszkedő logó kivitelezésére.

A megvalósítás során összehangoltuk a két portál struktúráját, hogy a felhasználók számára átláthatóbb, a szerkesztők számára pedig a közös adminisztráció adta lehetőségek segítségével az adatok módosítása, új hírek, információk feltöltése gyorsabb legyen. Az új honlapok alkalmasak arra, hogy az Egyesülésből több tag is szerkesztőjük legyen. Az EKE honlapot **Baranya Péter**, **Tegez Béla**, **Tózsér Benjám**in gondozzák, de a szerkesztők



Régi honlap | Új honlap



az Egyesülés tagkönyvtárai közül bárki jelentkezhet. Több kolléga kapcsolódásával, közös munkával könnyebben megvalósítható az új weboldal naprakészsége.

Az EKE honlap megújítása magával hozta a régi weboldalon őrzött információk frissítését, aktualizálását és újrastrukturálását is. A régi honlapon őrzött kronológiából, az EKE Hírlevél

korábbi számaiban talált beszámolók alapján, valamint az Egyesülés történeti írásainak segítségével kiegészült a rendezvények menüpont, ahol a Közgyűlesekéről, a Szakmai napokról és a Szomszédolásokról olvashatunk beszámolót, tekinthetünk meg képeket, továbbá számos előadás anyagát is böngészhetjük. Ezekhez a most feltöltött menüpontokhoz várjuk a kiegészítéseket, fotókat, beszámolókat és visszaemlékezéseket, amelyek segítségével még színebbé tehetjük az online felületet.

Az új EKE honlapot úgy igyekeztük kialakítani, hogy minél hatékonyabb módon tudjuk az Egyesülés eddigi tevékenységét bemutatni. Ezért több menüpontban, ahol a feltöltött tartalom nagyobb korszakot tekinthetünk át, létrehoztunk egy találatsszűkítő-sávot, amelynek segítségével például évszámra, vagy kifejezésekre szűrhetünk. Ilyen módon gyorsabban elérhetjük a kívánt tartalmakat.

Hasonlóképpen az Egyesülés friss hírei közül is lehetőség van bizonyos címek szerint szűkíteni, így segítve az olvasót, hogy az őt érdeklő aktuális információkat minél gyorsabban elérhesse. Áttekinthetőbb lett továbbá a kronológia, bibliográfia és az EKE Hírlevél menüpont is. Utóbbinál az Egyesülés megkapta a kiadvány elektronikus változatának ISSN számát.

Az új honlapon teljesen megújultak a tagkönyvtárakat bemutató oldalak. Mivel a legtöbb könyvtárnak van saját honlapja, ezért itt csak a legfontosabb információkat tettük közzé. Azoknak, az intézményeknek azonban, amelyeknek nincs módjuk arra, hogy önálló honlapot tartsanak fenn, továbbra is lehetőséget biztosítunk ezen a felületen a világhálón való megjelenésre. Úgy tervezzük, hogy a gyűjteményekről szóló rövid információkat, illetve a nyitvatartási adatokat rendszeresen ellenőrizni fogjuk. Emellett letölthető a honlapról az Egyesülés aktuális címtára is. Amennyiben saját honlappal rendelkező intézmények kérik, az EKE honlapon külön nem tüntetjük fel a nyitvatartási adataikat, csak a következő feliratot: „a nyitva tartásról érdeklődjön az intézmény hivatalos honlapján”. Nagyon fontos számunkra, hogy az Egyesülés honlapján minél kevesebb elavult információ legyen, ezért kérünk minden tagkönyvtárat, hogy lehetőségeihez mérten figyeljék a róluk szóló információkat és jelezzék, ha valami változott.

A korábbi weboldalon csak felekezeti hovatartozás szerint tudtuk szűkíteni a könyvtárakat. Az új honlapon viszont lehetőség van tagkönyvtár típusra, illetve címkére szűkíteni. Így például könnyedén láthatóvá válik, hogy az Egyesülés tagjai közül melyik tartozik a felsőoktatási könyvtárak közé, melyik a muzeális vagy a határon túli gyűjtemények közé. Terveink között szerepel az is, hogy a címkékkel történő szűkítést arra is használjuk, hogy segítségükkel bemutassuk például az Egyesülés tagkönyvtáraiban elérhető adatbázisokat.

Az EKE életét bemutató képgalériák esztétikus megjelenésűek, tematikusan, időrendben vagy kategóriánként szűrhető megjelenítést

kaptak. Az Egyesülés eddigi tevékenységének bemutatását színesebbé teszi a honlapon baloldalt látható, a galériák fotói közül véletlenszerűen felbukkanó képek „diavetítése”.

Az eke.hu és az unitas.hu megjelenését úgynevezett responsive dizájnná alakítottuk, amely figyelembe veszi a látogatók által használt különféle képernyőméretet, és annak megfelelően alakítja a honlap megjelenését. Így a portál – a mindinkább elterjedt – mobil eszközökön (okostelefonok, tabletek) számukra optimalizált változatban jelenik meg. A két portál közös stílusa még inkább egyértelművé teszi az EKE és az Unitas kapcsolatát.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete hatóköre (tagkönyvtárain keresztül) a Kárpát-medence egészére kiterjed. Munkatársaink közti fizikai távolság nagy, és országhatárok is nehezítik a kapcsolattartást. Az internet és a megújult portáljaink lehetővé teszik és nagyban megkönnyítik, hogy az egyházi könyvtárak közötti információáramlás, a közös projektek megvalósulhassanak. Várjuk a tagkönyvtárak híreit, rendezvények és konferenciák, állandó- és időszakos kiállítások meghívóit és kiállítás-ajánlóit, továbbá a gyűjteményekben megjelent új

kötetek ismertetőit vagy a gyűjtemények által szervezett könyvbemutatókról, egyéb eseményekről szóló tájékoztatásokat. Célunk, hogy minél színesebb legyen a kép, amely az Egyesülés könyvtáiról a világhálón rajzolódik.

Elérhetőség: eke.unitas@gmail.com
A pályázati beszámoló alapján írta:

Tegezés Béla

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Könyvtára



KÖSZÖNTŐK

a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár új honlapján

Kedves Látogatónk!
Új év, új portál! A Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár régi honlapját máttól felváltja az új, melyet az Ön pontosabb tájékoztatása érdekében hoztunk létre. A megjelenésében egyaránt látványos, innovatív fejlesztéssel készült, rövidesen öt nyelven olvasható internetes oldalt, a Szent Márton születésének 1700. évfordulója alkalmából megrendezendő 2016-os jubileumi évre készülve alkottuk meg.

A portál mindazon adatokat, információkat és tartalmakat szolgáltatja, amelyek segítik a kutatók/látogatók pontos és naprakész tájékoztatását. Az első honlapot öt évvel ezelőtt indítottuk el, az akkori webes elvárásoknak megfelelően. Mivel azonban ezen iparág egyike azoknak, amely rohamosan fejlődik, ezért könyvtárunk portálját szükségszerű időről-időre megújítani azért, hogy az új tartalmakat a mai kor technikai színvonalán, az új alkalmazások segítségével jelenítsük meg. A weblap célja nem más, mint hogy a könyvtárak életét követhetővé tegye: tájékoztatást nyújtson a látnivalókról, az aktuális hírekről, a rendezvényeinkről, illetve felhívja a figyelmet az újonnan beszerzett dokumentumokra, azonkívül az olcsón megvásárolható antikvár könyvekre. Az eddig is elérhető menüket frissítettük, aktualizáltuk. A korábbi rendezvényeinkről és kiállításainkról ugyancsak talál képeket a látogató, emellett bővítettük a galériát. Újdonság, hogy míg korábban csak az Egyházmegyei Könyvtár szolgáltatásairól tájékozódhattak, mostantól már a különgyűjteményekről (Herzan-könyvtár,



Mikes-könyvtár, Szent Márton Kölcsonkönyvtár) is találunk ismertetőt, amellelt galériát. Mindezekon túl, a portál felületén kívánunk szakmai-tudományos tájékoztatást adni oly módon, hogy a digitalizált tartalmak egy részét közzétesszük. A legnagyobb érdeklődés vélhetően a digitalizált névtárak kutatása/böngészése iránt lesz. A Szombathelyi Egyházmegye 1777-től kezdődő Schematismusai (név-, cím- és adattárak) úgy az Egyházmegyei Könyvtár, mint a Szombathelyi Egyházmegye egyik legfontosabb egyháztörténeti és történeti forrásértéke, továbbá jelentős művelődéstörténeti kútfők. A mintegy 140 kötetből álló eredeti forráskiadvány digitális adatbázisát a hazai egyházmegyei bibliotékák közül elsőként könyvtárunk, elérhetővé teszi! Mindezt ráadásul ingyenesen! (A felhasználásra vonatkozó hatályos jogszabályt ld. az 1999. évi LXXVI.

törvény VII. fejezet 60/A (61§), XI.A fejezet 84/A (1-3§). Az adatbázis nagy mérete miatt azonban a digitális tartalmak feltöltése folyamatosan történik. Az adott névtár bibliográfiai leírását az OPAC-ban kell keresni. Bizonyára az online (kényelmi) szolgáltatással Önnek időt és pénzt takarítunk meg. Ugyanakkor viszont azal, hogy az eredeti dokumentumok helyett a digitalizált változatot szolgáltatjuk, hosszú távon megőrizhetjük a felbecsülhetetlen értékű könyvtári állomány állapotát, épségét. Mindazonáltal a közérdeklődésre számot tartó digitális tartalmak így minél több felhasználó számára válnak elérhetővé. Könyvtárunkban 2010-ben kezdődött

a webkatalógus építése. Az elmúlt években a könyvtáros kollégák több mint 21000 dokumentum adatait vették fel a katalógusba, de a java még hátra van. 60000 retrospektív katalógustétel adatbevitelére szükséges ahhoz, hogy a könyvtárak állományának (kb. 80000 kötet) katalógusai online elérhetőek legyenek. A webkatalógus önálló internet címe: <http://konyvtar.sze.rke.hu/szombathely/> Az új internetes oldal struktúrájának felépítését, valamint a dizájnt, Fábíán Tamás (webfejlesztő és rendszergazda) ifjú kollégánk nagy igyekezettel és hozzáértéssel készítette. A

bibliotéka új logója és arculata szintén az ő keze munkáját dicséri. Györy Béla munkatársunk precíz és alapos munkával fordította németre, angolra és olaszra a magyar nyelvű tartalmakat. A francia nyelvű fordítást dr. Tóth Ferencnek és dr. Tringli Zitának köszönhetjük. A könyvtár valamennyi munkatársa nevében jó böngészést, és tartalmas időtöltést kíván!

Szombathely, 2015. január 5.

Simon Katalin
gyűjteményvezető

Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár



Üdv a Látogatónak!
Évek óta komoly erőfeszítéseket teszünk azért, hogy ez az Egyházmegyei Könyvtár a maga teljességében minél több könyv- és kultúra szerető ember számára elérhető legyen. Felújításokkal, költöztetéssel, a kutatási- és látogatási idő kiterjesztésével reméljük ez sikerült is. Az elmúlt években jelentősen megnőtt az ide látogatók száma. Bízunk abban, hogy e honlap segítségével még többen felfedezik, és mások figyelmét is felhívják e könyvtár létezésére. A Szombathelyre látogatók sem feltétlenül tudnak róla, de még szomorúbb, hogy az itt lakók közül is csak kevesen ismerik. Reményeink szerint most egy szép jövő elé nézhetünk, sokan el akarnak majd látogatni a kultúra eme szentélyébe, hogy szemükkel is lássák azt, amit az interneten felfedeznek!

Amikor az ember belép egy a könyvtárba, akaratlanul is a költő, Vörösmarty versének (Gondolatok a könyvtárban) a sorai jutnak az eszébe: *Hová lépsz most, gondold meg, oh tudós;* majd

pedig elmereng a költővel együtt arról, hogy *Ment-e / A könyvek által a világ elébb?* Kétségtelenül, ma is akadhatnak, akik időnként osztják a költő reményvesztett, pesszimista világszemléletét, de szerencsére, miként akkor, úgy ma sem ez az életérzés a meghatározó összetársadalmi szinten. A könyvek bármilyen furcsa sorsot tudhatnak is maguk mögött, a gondolat, a tudás, az üzenet által, amit hordoznak, mindig természetesen továbbhatnak a következő korok emberének gondolkodására. Ha csak küzdelmek és nehézségek árán is, de megy előre általuk a világ. Osztjuk Plinius véleményét, aki szerint: *Nullus est liber tam malus, ut non aliqua parte prosit* (= *Nincs olyan rossz könyv, amelyből valami jót ne tanulhatnánk.*) A könyvekből ma is sokan merítenek tudást, erőt, lelkesedést, elszántságot a mindennapi munkájukhoz és jövőbeli terveikhez.

Az internet és az elektronikus könyvek korában is vegyünk kézbe nyomtatott könyveket! Fedezzük fel újra a bennük rejlő, szinte misz-

tikus érzéseket! Osszuk meg másokkal is, legfőképpen a következő nemzedékkel a belőlük szerzett tudásunkat, érzéseinket, hogy reményt és bátorítást adjunk embertársainknak a jövőre, valahogy úgy, ahogy a vers utolsó sorai által a költő is teszi: *Mi dolgozunk a világon? küzdeni / Erőnk szerint a legnemesbékért. / Előttünk egy nemzetnek sorsa áll. / Ha azt kivittuk a mély sülyedésből / S a szellemharcok tiszta sugaránál / Olyan magasra tettük, mint lehet, / Mondhatjuk,*

térvén őseink porához: / Köszönjük élet! áldomásodat, / Ez jó mulatság, férfi munka volt!

Kísérje Isten áldása az ide látogatók életét és azok munkáját, akik embertársaik számára szorgalmas igyekezettel lehetővé teszik e könyvtár kincsei közötti eligazodást!

Szombathely, 2015. Vízkereszt ünnepén

*Dr. Veres András
szombathelyi megyéspüspök*

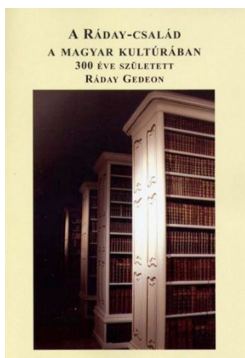


A RÁDAY-CSALÁD A MAGYAR KULTÚRÁBAN

300 éve született Ráday Gedeon konferenciakötet bemutatója a Ráday Gyűjteményben

2013. október 10-én a Ráday Gyűjtemény konferenciát szervezett Ráday Gedeon születésének 300. évfordulója alkalmából. Az ünnepi délután előadásai megjelentek tanulmánykötetben, a Ráday Gyűjtemény gondozásában 2014 decemberében. A könyvbemutatóra 2015. február 16-án 17 órakor került sor a Ráday Könyvtár olvasótermében, szép számú szakmabéli és érdeklődő közönség jelenlétében. Berez Ágnes, a Ráday Gyűjtemény igazgatója köszöntő szavai után a konferenciakötetet Debreczeni Attila egyetemi tanár, a DE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet igazgatója mutatta be.

Berez Ágnes a kötet előszavában utalt arra, hogy egy olyan konferencia megszervezése volt a cél, amely Ráday alakját új kutatási eredmények tükrében, a kritikai reflexió igényével mutatja meg. Első előadóként (illetve a kötet bevezető szerzőjeként) szólt másfél évszázad kutatási gyakorlatáról, amely főként Ráday Gedeon életművének irodalomtörténeti, műve-



lődéstörténeti szempontú megközelítésére koncentrált. Nagy számban jelentek meg ismeretterjesztő írások, kevés levéltári kutatásokon alapuló publikáció, tudományos igénnyel készült szövegkiadás született. Egyfajta legendárium is – ismeretlen forrásból származó, ma már ellenőrizhetetlen adatok, folklór, Kazinczy Ferenc közlései – övezi a „szent öreg” alakját. A források minél teljesebb és igényesebb feltárásával és közzétételével ragadható meg Ráday

Gedeon valódi öröksége. Debreczeni Attila a kötet kapcsán szólt a különböző intézmények közötti informális együttműködésről. A nyolc szerző közül négy (Berez Ágnes, Petróczi Éva, Hermann Zoltán, Borvölgyi Györgyi) a Ráday Gyűjtemény, négy pedig a Debreceni Egyetem (Borbély Szilárd, Orbán László, Szilágyi Márton, Veisz Bettina) szellemi köréhez kötődik. Debreczeni Attila beszélt az MTA-DE-Klasszikus Magyar Textológiai Kutatócsoport munkájáról, a 18-19. századi szerzők életművének és a hozzájuk kapcsolódó források elektronikus

kiadásáról. Ebben a modern kutatói igényeknek megfelelő formában jelenik meg Ráday Gedeoné Szentpétery Katalin levelezése is. E forráskiadvány Berez Ágnes kutatói vállalkozása. Berez Ágnes a kötetben megjelent tanulmányában nem is annyira a könyvgyűjtő, hanem a könyveit olvasó Ráday Gedeont jellemezte, irodalmi jellegű olvasmányain keresztül. Borbély Szilárd dolgozata arra a bevezető tanulmányra épült, amelyet a szerző Ráday Gedeon verseinek kritikai kiadása elé írt. Borbély Szilárd esszéjéhez hasonlóan Ráday alakjának, tevékenységének átértelmezését segíti Szilágyi Márton tanulmánya. Ráday irodalmi életben vállalt szerepét gondolta újra. Orbán László Kazinczy és a „szent öreg” kapcsolatát vette górcső alá, tanulmányában – és a kötet másik három dolgozatában – központi szerep jutott a Rádayról készült „hálósapkás” portrénak is. Petrőczy Éva Alexander Pope és

Ráday Gedeon közötti párhuzamokról értekezett. Hermann Zoltán az idős Rádayt, mint kora legújabb lírai irányzatainak értő olvasójaként és művelőjeként jellemezte. Veisz Bettina dolgozata Ráday II. Gedeon drámafordítása okán a Rádayak tudományhoz, kultúrához, színházhoz való viszonyát elemezte. Borvölgyi Györgyi előadása Ráday Gedeon pozsonyi tanulóéveiről 2013. szeptember 27-én, a Ludányhalásziban rendezett Ráday Gedeon-emlékkonferencián hangzott el. A tanulmány újabb levéltári források segítségével igyekszik árnyalni a Ráday Gedeon iskoláztatásáról kialakult képet. A kötet reményesség szerint hozzájárul Ráday Gedeon személyének, tevékenységének új, kritikai szemlélettel való megközelítéséhez.

*Borvölgyi Györgyi
Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday
Könyvtára*



SZAKFELÜGYELETI VIZSGÁLAT TAPASZTALATAI A GÁL FERENC FŐISKOLA KÖNYVTÁRÁBAN

Szakfelügyeleti látogatás zajlott könyvtárunkban 2015. február 17-én. A vizsgálat célja a nyilvános könyvtári státusz jogosságának ellenőrzése a 12/2014. (IV. 8.) Kormányrendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről rendelet alapján.

Az előkészítő munka során a könyvtár dokumentumait (Fenntartói Nyilatkozat, Alapító Okirat, SZMSZ, Gyűjtőköri Szabályzat, Könyvtárhasználati Szabályzat, Küldetésnyilatkozat, könyvtári egyéb szabályzatok, szolgáltatás leírások, munkaköri leírások, Minőségi Kézikönyv, a könyvtár Stratégiai Terve, a szervezeti felépítés ábrája, az elmúlt három évben történt használói elégedettségmérés eredményei) összegyűjtöttük és a szakértő részére elküldtük, hogy a kollégánok ezekbe a dokumentumokba már a



látogatást megelőzően betekinthesen, azokat előzetesen áttanulmányozza. A dokumentumok közül könyvtárunk sajnos nem rendelkezik Stratégiai Tervvel, és csak a főiskolának van Alapító Okirata, Minőségi Kézikönyve.

Szükség volt arra a Fenntartói Nyilatkozatra is, amely a 12/2014. Kormányrendeletben szerepel, mint a nyilvános státuszt kérő könyvtárak beadandó nyilatkozata. Ennek tartalma:

- „gondoskodik a könyvtár folyamatos és rendeltetésszerű működéséhez szükséges feltételeinek biztosításáról,
- a könyvtár megfelel az alapkövetelményeknek,
- a könyvtár a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény előírásai szerint megközelíthető,

- d) a könyvtár az alapfeladatokat ellátja,
e) a könyvtár a küldetésnyilatkozatát a honlapján közzétette,
f) a könyvtár a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról szóló miniszteri rendelet alapján kidolgozott könyvtári önértékelés szakmai szempontjait figyelembe véve szervezi a szolgáltatásait, vizsgálja a könyvtárhasználók igényeit,
g) a könyvtár szolgáltatásait – települési önkormányzat által fenntartott könyvtár esetében – beépíti a helyi esélyegyenlőségi programba,
h) valamint a könyvtár biztosít-e nemzetiségi könyvtári ellátást.”

Ezt a szakértő útmutatása szerint most készítettük el, hiszen könyvtárunk már 2000 óta rendelkezik a nyilvános státusszal.

A látogatás során a szakértő megtekintette könyvtárunkat, találkozott főiskolánk rektorával, majd egy adatlap kitöltésére került sor. Az adatlap az intézmény adatainak rögzítésével kezdődik, majd vizsgálja az alapidokumentumokat, meglétüket, tartalmukat és elkészítésük vagy módosításuk dátumát. Kitér annak ellenőrzésére, hogy a felsorolt dokumentumok a honlapon nyilvánosak, bárki számára hozzáférhetőek-e. Ezután a könyvtár alapkövetelményeit és alapfeladatait tekinti át az 1997. évi CXL. törvény 54. § (1) és 55. § (1) alapján, a könyvtárhasználói jogok teljesülését (56. § [2-6]) ellenőrzi. Ezután a minőség szempontjából értékeli a könyvtárat egy „nagyon jó – nagyon rossz” ötfokozatú skálán. A hatodik kérdéscsoport a gyűjtemény nagyságát, elhelyezését, éves gyarapodását és törlését, az állomány számítógépes és cédulakatalógusban

való feltártságát veszi sorra. Az utolsó kérdéscsoport a minőségügyet tekinti át. Alkalmaz-e a könyvtár minőségirányítási, minőségellenőrzési rendszert, működik-e minőségirányítási, minőségellenőrzési munkacsoport, dokumentált-e ennek működése. Vizsgálja, hogy készült-e elégedettségi felmérés az intézményben, milyen módon vizsgálja a könyvtár a használói igényeket. Végül a honlap tartalmát, aktualizáltságát is áttekinti. A dokumentum a szakfelügyelő szöveges véleményével zárul, amelyhez az intézmény vezetőjének és fenntartójának észrevételei csatolnak.

Hiányosságként került elő a vizsgálat során a minőségügy. A szakfelügyeleti munkát végző kollégánő felhívta a figyelmünket arra, hogy a kérdéssel feltétlen foglalkoznunk kell. Kis lépésenként (nem megy máról holnapra) be kell vezetni a Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszert. Figyelmünkbe ajánlotta a szakfelügyelő kollégánő Vidra Szabó Ferenc kötetét. (Vidra Szabó Ferenc: *Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer: könyvtári önértékelés szakmai szempontjai*, Budapest, Könyvtári Intézet, 2010.) Azt ajánlotta, hogy először a kötelező dokumentumok körével kezdjünk el foglalkozni, ezeket kell elsőként elkészíteni. Javasolta, hogy mint egyházi könyvtárak kérjük az EMMI, a Könyvtári Intézet segítségét, hogy az első lépéseket közösen megtehessek.

Úgy vélem, hogy egyházi könyvtárakként már akkor megtehetjük az első lépést, ha rendszeresen megkérdezzük használóink véleményét, mérjük olvasóink elégedettségét.

A kitöltött adatlap és a beadott dokumentáció bizonyos részeinek hitelesített másolatát az EMMI bírálja el. Ennek eredményéről később kapunk értesítést.

Kövécsek Ildikó
Gál Ferenc Főiskola Könyvtára

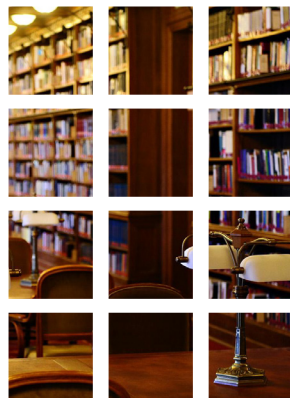


SZOMSZÉDOLÁS LÁTOGATÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÖNYVTÁRBAN

Az EKE Szomszédolás keretein belül 2015. február 26-án lehetőségünk nyílt a megújult Országgyűlési Könyvtár megtekintésére. A színes és változatos programért, az önkéntes, szíves vendéglátásért őszinte hála és köszönet illeti a fogadó intézmény munkatársait!

A kormányórség munkatársaival folytatott diskurzus és a komoly biztonsági ellenőrzés után Redl Károly igazgatóhelyettes köszöntőjét hallgathatták meg a programon részt vevő kollégák. Ezt követte dr. Tóth Éva osztályvezető nagyszerűen felépített, menedzseri szemléletmódban felvezetett előadása, amelyben a jogászasszony vázolta a könyvtár átalakulásának folyamatát és jelenlegi működésének kereteit. Úgy vélem, mindannyian sokat tanulhattunk arról, hogy kiváló marketingstratégiával és a meglévő lehetőségek maximális kihasználásával, hogyan lehet rövid idő alatt egy kulturális intézményből felépíteni egy olyan „brand”-et, amely adott esetben – reprezentáció terén – akár országos múzeumokkal is felveheti a versenyt.

A továbbiakban Villám Judit tolmácsolásában megismerkedhettünk a tartalmi és formai szempontból is nagyszerűen feltárt Magyar Parlamenti Gyűjteménnyel és a könyvtár európai színvonalú olvasótermével. Káposztás Edit szakreferens beszámolójában tájékoztatott minket az 1960-as években alapított ENSZ Letéti Gyűjtemény helyzetéről és a Külföldi Parlamenti Gyűjtemény kíméletlen selejtezésének szomorú történetéről. Az utolsó előadó,





Czákne Szomor Ildikó bemutatta az intézmény keretein belül működő EU Letéti Gyűjtemény tevékenységét és szolgáltatásait.

A parlament és a Szent Korona megtekintése olyan vallási és esztétikai katarzist jelentett, amire egy életen keresztül emlékezni fog minden résztvevő.

A kirándulás más szempontból is felettébb gondolatébresztő vállalkozásnak bizonyult. Szívbe markoló volt a sorok mögötti rejtett valóság: az állomány közel 30%-ának apasztása, a felére csökkentett dolgozói kollektíva. Indokolt volt ez a reform vagy az itteni események csupán elszigetelt példaként rögzülnek majd a magyar könyvtártörténetben? Petőfi Sándor gondolataival zárom soraimat: „Az idő igaz, S eldönti, ami nem az.”

Jámbor Tamás

*Érseki Könyvtár, Veszprém
A fotókat Kelecseny Mónika készítette.*



A 80 ÉVES VIGILIA FOLYÓIRAT IRODALMI ESTJE

Fennállásának 80 éves jubileuma alkalmából a Vigilia folyóirat irodalmi estet rendezett a **Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárában** 2015.

március 3-án. A szép számban összegyűlt közönséget **Lukács László** piarista szerzetes, a lap főszerkesztője köszöntötte, majd átadta a szót **Bende József** szerkesztőnek, a rendezvény moderátorának. Bende József bevezetőjében elmondta, hogy az este készülve a folyóirat rendszeres szerzői közül kiválasztott öt meghívottat: Dobai Lilit, Gyórfy Ákost, Iancu Laurát, Jász Attilát és Lackfi Jánost. Arra kérték őket, saját írásaikon kívül olvassanak fel egy olyan költőtől vagy írótól szabadon választott, a Vigilia valamelyik régebbi számában megjelent verset vagy prózarészletet is, aki a folyóirat állandó szerzője volt, így emlékezve a Vigilia egykori neves alkotóira. A saját és a lap régebbi számaiból választott szövegek felolvasása kö-

zött rövid beszélgetésekre is sor került a meghívottakkal.

Elsőként **Gyórfy Ákos** költő és író lépett a mikrofonhoz, aki Beney Zsuzsának a Vigilia 1971. júliusi számában megjelent verseiből olvasott fel, majd elmondta, hogy mennyire jelentős alkotónak tartja a 2006-ban elhunyt költőnőt. Bende József kérdéseire válaszolva beszélt a saját írásait alapvetően meghatározó természetélményéről, a tájról mint konkrét és szimbolikus térről, majd szó esett vers és próza viszonyáról, a kettő közötti átjárhatóságról és egybefonódásukról, amely a kérdező szerint jól tetten érhető például a *Havazás Amiens*-ben című verseskötetében és a *Haza* című, prózai írásokat tartalmazó könyvében is. Gyórfy Ákos elmondta, hogy nála sohasem különült el élesen egymástól a kettő, ugyanakkor az utóbbi időben kevesebb verset írt és jelenleg *A hegyi fűzetből* című prózasorozatát igyekszik befejezni, illetve



kiadásra előkészíteni. Ezután felolvasta a *Van egy ív* című versét.

Iancu Laura Pilinszky Jánosnak a *Vigilia* 1946-os évfolyamában napvilágot látott *Gyerek vagy még* – később kötetben *Bűn* címmel publikált – versét választotta felolvasásra. A moldvai Magyarfaluban született költőnővel folytatott rövid beszélgetés középpontjában legutóbbi verseskötete, a *Míg kabátot cserél Isten* állt, amelynek ciklusai a nagy lírai témák alapján szerveződnek: szerelmes, istenes, anya- és hazaversek. A kötet címéből és a költészetét alapvetően meghatározó témákból kiindulva szó esett költészetének „sötétén fénylő” tónusáról, a csángó magyarság népi vallásosságáról, istenhitről és istenkeresésről, otthonról és otthontalanságról, a kulturális és nemzeti identitásról. Végül Iancu Laura a *Vigilia* 2015. februári számában megjelent versei közül olvasta fel az *Erőtlenül* címűt, az írásaira is olyannyira jellemző nagyfokú érzékenységgel és csendes szelídséggel.

A Bende József által lakonikusan csak „költő, író, műfordító, tűzoltó, katona és vadakat terelő juhász”-ként bemutatott **Lackfi János** a *Kihűlt tűzhányók* című verset hozta az este Harsányi Lajostól. A mára már talán némileg elfeledett papköltő – aki Sík Sándor nemzedéktársa volt – a negyvenes években a *Vigilia* szerkesztőjeként is tevékenykedett, majd 1959-ben bekövetkezett haláláig a folyóirat rendszeres szerzője. A Harsányi-vers felolvasása után szó esett Lackfi Jánosnak az utóbbi években megjelent és jelentős sikert aratott prózasorozataról, a *Milyenek a magyarok?*, a *Milyenek még a magyarok?* és a *Három a magyar igazság* című könyveiről, továbbá verseinek megzenésítéseiről, gyerekkönyveiről és készülő új verseskötetéről, amely hangzó anyagot is tartalmaz majd. Ezután a Vörös Istvánnak ajánlott, *A könyvbarát zsoldára* című versét olvasta fel, nagy tetszést aratva a közönség körében.

Dobai Lili költő és író a folyóirat egy másik korábbi szerkesztőjének, Balassa Péternek a mű-



vészi alkotás, az írás tétjére rákérdező *Miért?* című esszéjéből olvasott fel rövid részletet, majd a moderátor kérdéseire válaszolva a Vigilia kiadásában 2010-ben megjelent *Formula pietatis* című verseskötetéről beszélt. Elmondta, hogy a kötet címe és a szintén latin nyelvű cikluscímek Pál apostol Timóteushoz írt első levelére utalnak: „Mindenekelőtt arra kérék, végezzess könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért...” (1Tim 2,1), ezután költészet és imádság kapcsolatáról beszélt. Szó esett még a tavaly megjelent *Képeskönyv* című prózakötetéről is, amelyben jórészt az itáliai reneszánsz festészet világába kalauzoló, fiktív és valós művészettörténeti tényeket egybeszővő „esszénovellákat” olvashatunk. Dobai Lili befejezésül felolvasta *Az ötödik szfinx. Egy fotóra* című, még nem publikált versét.

Jász Attila költő, esszéista, író és az Új Forrás főszerkesztője a tavaly februárban tragikus körülmények között elhunyt Borbély Szilárdtól olvasott fel, aki a Vigiliának és az Új Forrásnak is meghatározó szerzője volt. Felolvasása után Bende József a legutóbbi, *Szárnyas csiga. Átiratok. Myth&Co.* című verseskötete kapcsán a görög mitológia mai felhasználásában, átvételében rejülő költői lehetőségekről kérdezte, majd arról, hogy a Csendes Toll néven is rendszeresen publikáló szerző számára mit jelent ma az „indiánózás”, az „indián létforma”. Jász Attila elmondta, hogy korunkban az „indiánság” részben a körülmények által az alkotó emberre rákényszerített, részben pedig önként vállalt szerep, egyféle értékmegőrző magatartásnak és a kulturális értékek létrehozásáért és elismertetésért vívott mindennapos küzdelemnek a metaforája. Jász Attila végül a *Csak tenger* című versét olvasta fel.

A felolvasások és a szerzőkkel folytatott rövid beszélgetések között egy fiatal csellista, **Tóth**



Barnabás adott elő J. S. Bach, Sammartini és Saint-Saëns műveiből. Az utolsó zeneszám elhangzása után ismét **Lukács László** vette át a szót, aki köszönetét fejezte ki a meghívott költőknek, íróknak és a közönségnek. De mielőtt még ünnepi koccintásra invitálta volna a jelenlévőket, elmondta, hogy az NKA Folyóirat-kiadási Kollégiumának idei döntése miatt – mely a tavalyi támogatást több mint a felével csökkentette – veszélybe került a folyóirat jövője, s arra kért mindenkit, írják alá a körbeadott támogatói ívet, ily módon is kiállva a folyóirat fennmaradása mellett. A 80 éves Vigiliát, az egykori és mai szerzőket és olvasókat köszöntő ünnepi koccintás után pedig kezdetét vette a költők, írók és a közönség kötetlen, még sokáig tartó beszélgetése.

R. J.

A fotókat Hugyi Zoltán készítette.



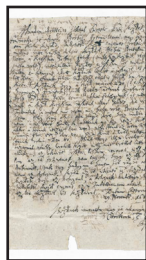
„... TISZTA LELKEM ISMERETI ...”

Otrokocsi Foris Ferenc 1689-ben kelt autográf levele az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban

Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár állományának re-katalogizálása során több olyan, a könyv- és művelődéstörténet számára eddig ismeretlen kötet bukkant fel, amely egykor Otrokocsi Foris Ferenc tulajdonában volt. Ez részben igazolja Otrokocsi életrajzírója, Fallenbüchl Ferenc állítását¹, aki szerint az egykor az esztergomi káptalan Nagyszombatban lévő levéltárát és könyvtárát is gondozó Otrokocsi könyvei halála után a káptalani könyvtárba kerültek. Könyvgyűjteményének bizonyos darabjai fellelhetők még a budapesti Egyetemi Könyvtár, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, a Szegedi Egyetemi Könyvtár állományában², valamint az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában.

A feldolgozott könyvek egyikében, az Otrokocsi által 1677-ben Utrechtben vásárolt Szent Ágoston kötetben³ lappangott Otrokocsi Kassán (1687-től 1690-ig volt itt lelkész), 1689-ben kelt autográf levele a szerző gyűrűs pecsétjével. A levél címzettje az akkor Zemplénben⁴ élő Munkácsi Borbély István⁵. A tőle vásárolt keresztúri⁶ háza körüli bizonytalanság (bizonyos források szerint Porcsalmi Péter⁷ is tulajdonjoggal bír) miatt kér Otrokocsi megerősítést a címzettől, amit meg is kap. A Bodnár Mihálytól⁸ és Gyarmati Jánostól⁹ vett információkra, valamint a Görgei¹⁰ deáktól kapott hírekre hivatkozva fordul Borbély Istvánhoz a szerző.

A levél digitalizált változata megtalálható az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár honlapján (www.bibliotheca.hu). A levél szövege a Magyar Sion 2015. évi 1. számában olvasható.



Török Zsoltné Dobó Judit

Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár

¹ Fallenbüchl Ferenc, Otrokocsi Főris Ferencz élete és irodalmi működése, Esztergom, Buzárovics, 1899, 47.

² Knapp Éva: Otrokocsi Foris Ferenc könyvtárának kötetei a budapesti Egyetemi Könyvtárban, in Magyar Könyvszemle, 129 (2013) 99-105.

³ A hordozó kötet adatai: Augustinus, Aurelius, Omnium operum Divi Aurelii Augustini ... epitome ..., Coloniae, M. Novesianus, 1539. (Rakt. jelz. 17956).

⁴ Zemplén (Zemplín), a vármegye névadó települése, mezőváros a Bodrog partján, Céke (Cejkov) mellett fekvő település.

⁵ Feltehetően a Zemplén vármegyében több településen is birtokkal rendelkező Borbély család tagja.

⁶ A Zemplén vármegyei Bodrogkeresztúr.

⁷ Azonosítatlan személy.

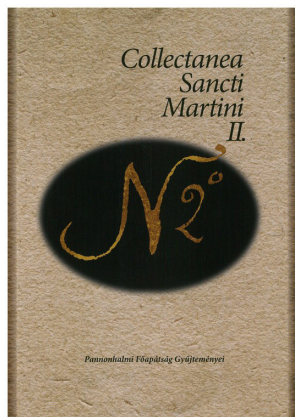
⁸ Azonosítatlan személy.

⁹ Valószínű, hogy Gyarmati Jánosról, a kassai egyház gondnokáról van szó [Regeszták a kassai ev. ref. egyház levéltárából (1639-1749) / Révész Kálmán, in Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár, Bp., Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, 5 (1906) 10].

¹⁰ Valószínű, hogy Görgei János kántorról van szó [A kassai ref. egyh. gondnoka számadásai 1682-1688 / közli Révész Kálmán, in Magyar Történelmi Tár, Bp., Magyar Tudományos Akadémia Történelmi Bizottság, 17. (1894), 534.].

MEGJELENT

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG GYŰJTEMÉNYEI ÉVKÖNYVÉNEK II. KÖTETE



Collectanea Sancti Martini. A Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek Értesítője II. (szerk.: Dénesi Tamás, Dejcsics Konrád), Pannonhalma, Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményei, 2014. 371 p.

TARTALOM:

- **Tanulmányok:** SZITA Bánk OSB: Vulgáris latin elemek a Római, a Gallikán és a „Héberék Szerinti” Zsoltároskönyvben; PALLAGI Péter: Borkimérés a szentmártoni uradalomban a 18. században
- **Közlemények:** MEDGYESY S. Norbert: Jezsuita iskoladráma-színlapok, drámaszövegek és periocha-töredékek a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Kézirattárában; KELEMEN István – NEMES András: A celldömölki barokk monostorépület története és műemléki kutatása; BOROS Zoltán: Központi Jóságkormány vagy Gazdasági tanács? Adalékok a Pannonhalmi Főapátság dualizmus kori birtokigazgatási rendszeréhez; ÁSVÁNYI Ilona: „... az otlét megerősített hitemben, bizalmamban...” Weöres Sándor és Károlyi Amy Pannonhalmán; HIRKA Antal OSB: Martinsberg – Györszentmárton – Pannonhalma. A település postabélyegzéseinek áttekintése
- **Forrásközlések:** BIRISZLÓ Lőrinc OSB: A medgyesi Somogyi család középkori oklevelei; SZABÓ András Péter: Egy felső-magyarországi katolikus főúr pengeélen. Forgách III. Zsigmond levelezése I. Rákóczi György erdélyi fejedelemmel (1644-1645)
- **Szemle:** JAKAB Réka: Lichtneckert András, A balatonfüredi savanyúvízi gyógyfürdő története az alapítástól az államosításig, 1702-1949, Balatonfüred, 2013.; KOLLÁR Levente: Az 1712. évi pozsonyi diéta egy ciszterci szerzetes szemével. szerk. Forgó András, Pannonhalma-Veszprém, 2013. (Fontes ex Archivo Sancti Martini I. / A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 32.); M. VARGA Benedek: Kép és kereszténység. Vizuális médiumok a középkorban, szerk. Bokody Péter, Pannonhalma, 2014.

A BORÍTÓN OLVASHATÓ AJÁNLÓ:

Szent Márton Monostora Gyűjteményeinek feladata nemcsak a múlt tárgyi és írásos emlékeinek megőrzése és kutatása, hanem az is, hogy elősegítsék a bencés múlt és kultúra tudományos feltárását. Sorozatunk tanulmányok, közlemények és források megjelentetésével kívánja szolgálni e munkát és támogatni a kutatók fiatal nemzedékét. A Collectanea Sancti Martini sorozat annak jele, hogy a pannonhalmi gyűjtemények elevenek, gazdagítani kívánják a monostor kortárs szellemi környezetét, és párbeszédben szeretnének maradni vele.

a szerk.

KÖNYVTÁRTÖRÉNET-ÍRÁSUNK

az 1945 utáni korszakról: korábbi és mostani munkálatok

Tudományos rendezvény az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete és Könyvtártudományi doktori programja, valamint az MKE TTSZ szervezésében

A rendezvényre regisztrálók magas száma is jelezte már, hogy a „Könyvtártörténet-írásunk az 1945 utáni korszakról” című szimpózium olyan előadásokat kínál, amelyek ugyancsak felkeltették könyvtáros kollégáink érdeklődését. A tervezett helyszíntől eltérően az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete Kovács Máté termében gyülekeztek a program résztvevői, előadói és hallgatói 2015. március 23-án.

Dr. habil. Kiszl Péter intézetigazgató nyitotta a konferenciát, megemlékezve a könyvtáros szakma és a tanszék kiemelkedő könyvtáros szakembereiről. Előadásában hangsúlyos volt: a jelen képzésben egyensúlyban van a múlt a jelen (és a jövő), a könyvtárszakos hallgatók nemcsak a 21. század új feladatairól, a digitális korszak kihívásairól hallgatnak kurzusokat, hanem fontos szerepet kapnak a könyv-, könyvtártörténet tanulmányok, melyekről szakdolgozatok, doktori disszertációk is születnek.

A délután következő előadója **Dr. Kovács Ilona**, az Országos Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetője volt. Kovács Máté 3 kötetes „antológiájának” történetét és mai helyzetét mutatja be. Az első két kötet (*A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében az államalapítástól 1849-ig* és *A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében 1849-től 1945-ig*) a Gondolat Kiadónál jelent meg 1963-ban és 1970-ben. A harmadik kötet kézírata 1969-re elkészült, de 2013-14 fordulójáig nem állt rendelkezésre. Ekor talált rá ugyanis a család az eddig nem ismert dokumentumra. Ez a kézirat 1945-1970 közötti időszakban tárgyalja a témát.

Ezt követően a konferencia talán leghangúlyosabb előadása következett: **Dr. Sonnevend Péter** nyugalmazott könyvtárvezető és nyugalmazott tanszékvezető főiskolai tanár részletesen

beszámolt arról a 2014. év elején indult kezdeményezésről, amely könyvtáraink Rákosi-korszakbéli sorsát (1945-1956 között) tárna fel. A tervek szerint egy 300 oldalnyi terjedelmű kötet készülne elemező tanulmányokkal, számtalan levéltári forrással, válogatott bibliográfiával, kronológiával, név- és tárgymutatóval. Az elemező tanulmányok – többek között – bemutatnák a hatalmi-politikai viszonyokat, a korszak ideológiai, művelődéstörténeti, könyvtárügyi változásait, de kitérnének a tudományos- és szakkönyvtárak, valamint a felsőfokú képzés alakulására is. Ez időszak kutatásában elkérülhetetlen, hogy az egyházi könyvtárak sorsa kiemelkedő szerepet kapjon. E „könyvtártípus” ismert és eddig nem ismert történetének felkutatására **Dr. Gáborjáni Szabó Botondot** kérték fel a kötet elgondolói, hogy az ő koordinálásával készüljön az elemező tanulmányok egyik – egyházi könyvtárakra fókuszáló – fejezete.

A délután **Pogány György** nyugalmazott könyvtárigazgató előadásával folytatódott: Személyi tisztogatások a könyvtárakban 1945-46-ban: Igazolóbizottsági eljárások és B listázás címmel. A diktatúra kialakulásának állomásként meghatározott Igazolóbizottságok létrejöttéről, összetételéről, intézkedésiről kaphattunk ismertetőt. A záró előadást **Dr. Sonnevend Péter** tartotta a szabadművelődési Új Szántás folyóirat könyvtári vonatkozásairól.

A hallgatóság kérdéseivel záruló délután folytatásként úgy vélem, nagy érdeklődéssel és sokan várjuk a 2017 elejére tervezett kötetet, hogy (történet)tudományos igényű, forrásokra támaszkodó, árnyalt képet kapjunk könyvtáraink, könyveink sorsáról.

Török Beáta

*Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Könyvtára*

KITEKINTŐ

ELDORADO

AZ ORSZÁGOS ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMKÜLDŐ RENDSZER

RENDELJEN ELEKTRONIKUS DOKUMENTUMOT A KÖNYVTÁRAKTÓL!

A nemzeti könyvtár abban a reményben fogott hozzá – még az 2012-es esztendő késő tavaszán – a könyvtári szolgáltatások országos rendszerének fejlesztéséhez, hogy e nagymérvű vállalkozás megújuló erővel határozhat majd a magyar könyvtárügy egészére. A több szempontból is egyedülálló kezdeményezés némileg túlterjeszkedett a közgyűjteményi pályázatok megvalósításának szokványos terjedelmén, amennyiben a hagyományosnak mondható elemeken (megvalósítási tanulmány készítése, eszközbeszerzés, rendszertervezés és -fejlesztés stb.) túl a könyvipari értéklánc érdekeltjeivel való együttműködést, a kulturális ágazatot átfogó összefogás ösztönzését is magában foglalta, nem beszélve a szükséges jogi környezet megteremtéséről, amely utóbbi feltételezte a jogalkotókkal való szoros kooperációt.

Az ELDORADO projekt (a betűszó feloldása: Elektronikus Dokumentumküldés Országos Rendszere, Adatbázisa és Dokumentumtára) eredménye egy olyan összetett rendszer, amely a széles nyilvánosság számára közvetítheti, szolgáltathatja a hazai könyvtárak gyűjteményeiben felgyűlt digitális vagyont. A felhasználók tehát digitális másolatot rendelhetnek az OSZK és az ELDORADO-hoz csatlakozó könyvtárak állományában megtalálható közkincsnek számító vagy szerzői jogi oltalom alatt álló dokumentumokból. Utóbbiakat a rendszer a szerzői jogosulttól vagy annak képviselőjétől kapott felhatal-



mazás függvényében szolgáltatja. Nem kis utánjárás volna minden egyes szerzővel (közreműködővel, szerkesztővel, sajtó alá rendezővel, illusztrátorral stb.) külön megállapodást kötni

műveik felhasználására, ezért az ELDORADO, illetve az OSZK szerzői jogi szakemberei igyekeznek egy – legalább részben – automatizált metódust meghonosítani a jogkezelés és engedélyezési eljárások egyszerűsítésére. Nem kis segítséget jelent ebben a 138/2014. (IV. 30.) Korm. rendelet az árva mű felhasználásának részletes szabályairól, amely nevesíti azokat az elektronikus forrásokat, amelyeket a gondos jogosultkutatás során alkalmaznunk kell. A jogkezelést vállaló szervezetekkel való megállapodásokkal és együttműködésekkel az a célunk, hogy ezeknek az adatforrásoknak a gazdái úgy fejlesszék nyilvántartásaikat, hogy azok az ELDORADO jogi modulja által szabványos interfészekon keresztül lekérdezhetővé váljanak, így a jogosultak megtalálása, az engedélyek beszerzése nagymértékben egyszerűsödjön. Mindemellett az új szabályozás értelmében azokat a műveket, amelyek szerzői jogosultja ismeretlen, avagy ismeretlen helyen tartózkodik, az adott műből példánnyal rendelkező kedvezményezett intézmény (könyvtár) szabadon hozzáférhetővé teheti. Az ELDORADO rendszerében igyekszünk minél több ilyen, ún. árva művet azonosítani. Ezek adatait azután az OSZK munkatársai jelentik a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal árvamű-nyilvántartásába, ahonnan e nyilvá-

nos információ mindenki számára elérhetővé válik.

A szerzői jog által védett dokumentumokat tehát a jogtulajdonosok engedélye alapján, DRM-védelemmel ellátva szolgáltatjuk, felkínálva – a jogosulti engedélytől függően – az online olvasás, elektronikus kölcsönzés, digitális másolatkérés stb. lehetőségeit. A közkinccseknek egy ún. standard, az újrakiadásra alkalmatlan, kisebb felbontású szolgáltatási verzióját ingyen tesszük hozzáférhetővé, már amennyiben ehhez a digitális másolatot beküldő (örző) könyvtár hozzájárul.

Fontos, hogy az uniós támogatásból, a TÁMOP-3.2.4.B-11/1-2012-0002 azonosítószámú pályázat keretében megvalósult komplex digitális szolgáltatási rendszer célkitűzéseit jogszabály határozza meg, a 30/2014. (IV. 10.) EMMI rendelet úgy fogalmaz:

„8. § (2) A kiemelt feladatok ellátása érdekében a nemzeti könyvtár a Kultv. 61. § (4) bekezdése szerinti alapfeladatai keretében [...]

b) az Országos Dokumentumellátási Rendszerhez kapcsolódva működteti az országos elektronikus dokumentumküldő rendszert, amelynek keretében

ba) szolgáltatja a szerzői jog által védett művek elektronikus változatát,

bb) figyelembe veszi a könyvtárak által megküldött elektronikus dokumentumok szolgáltatására vonatkozó korlátozásokat, valamint

bc) a könyvtárak helyett – megállapodás alapján – végzi az elektronikus dokumentumküldés lebonyolítását [...]”

Kiemelendő, és a rendelet maga külön is

hangsúlyozza, hogy az elektronikusdokumentum-küldés bonyolítása során az OSZK a szolgáltatott digitális másolatpéldányok eredetijeit őrző könyvtárakkal való megállapodások értelmében, az általuk megfogalmazott korlátozások figyelembevételével jár el.

Összefoglalva, az ELDORADO – jóllehet kereshető adatbázisa a monografikus kiadványok tekintetében a Magyar Országos Közös Katalógusra épít – saját, hozzáadott funkciói révén túlmutat a közös katalóguson, így például digitális tartalomszolgáltatást tesz lehetővé, amelyet infrastruktúrával, teljes munkafolyamatkövető-rendszerrel támogat; a mindeddig megoldatlan jogtisztázó munkafolyamatra járható módszert kínál, ezáltal lehetővé teszi a jogvédett digitális tartalmak legális szolgáltatását. Mindezek révén tehermentesíti a könyvtárakat, az „egyablakos” szolgáltatás révén pedig jelentős erőforrásokat (humán erőforrást, energiaráfordítást, időt és pénzt) takarít meg. Abban reménykedünk továbbá, hogy a rendszer továbbfejlesztésével egyszersmind létrejöhessen az országban zajló digitalizálási projektek összehangolását segítő, eredményeit összesítő, digitáliskataszter-szolgáltatás.

A rendszer nyilvánosságnak való átadása az éles teszt befejeztével, várhatóan ez év tavasszal várható. A szolgáltatás a következő címen lesz elérhető: eldorado.oszk.hu. Addig is örömmel fogadjuk a partnerkönyvtárak jelentkezését az eldorado@oszk.hu e-mail-címen.

*Dancs Szabolcs
projektigazgató*

ÚJDONSÁG



Szabó Irén (szerk.)
Katolikus megújulás
Északkelet-Magyarországon
Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény, Sárospatak, 2014.



Viktor Emil Frankl
Birkenwaldi szinkronizáció :
metafizikai konferencia
Jel Kiadó, Budapest, 2015.

ÖRÖKZÖLD

...Középosztályunknak a közelmúltban történt anyagi romlásán kívül a tájékoztatlanúság még ma is sok szép magánkönyvtár pusztulásának az oka. S hova hamar régi könyvgyűjteményeket már csak falusi lelkészlakokban, még pedig katolikus és protestáns paróchiákon egyaránt és régi kolostorokban fogunk találni. A régi könyveket az ilyen helyeken, ha nem is igen olvassák, mégis gondosabban őrzik, bár ennek módjához itt is nem egy helyütt szó fér. Még jó ha az emberöltők folyamán felhalmozódott könyvanyag száraz padlásra kerül, mert különösen faluhelyen többnyire egyébre már nem használható sötét, nyirkos kamrákban zsúfolják össze a régi könyveket, ahol ezeket a por, a penész és a nedveség teszi tönkre. Régibb gyűjtőinknek valamikor ilyen helyeken könnyű és bőséges aratásuk volt. Ósnyomtatványokat, régi magyar könyveket is elvihettek emlékül vendéglátó gazdájuk beleegyezésével. Sőt láttam kódexeket, amelyekből egy annak idején hirhedt gyűjtőnk egész lapokat tépett ki s olólóval körülvágvva a szebb fajta iniciálékat vendéglátói megkérdezése nélkül is magával vitte. Mindez harmincnyven évvel ezelőtt esett meg. Ma már közgyűjteményeink is nehezen jutnak hézagpótló anyaghoz egyháziak gondozására bízott könyvtárakból, holott a kultúránk szempontjából még ma is számottevő munkák ezekben többnyire szintén hozzáférhetetlen holt anyag s a főhatóságok szigorúbbá vált felügyelete ellenére még mindig sokféle esélynek válnak áldozataivá. A falusi papi könyvtárak rendszerint úgy keletkeztek, hogy a lelkész halála után, ennek rokonsága régebben csak ritkán tartott igényt a hagyatékában maradt könyvekre, nem tartotta érdemesnek ezek elszállítását. A könyvek így rekedtek a paróchián s halmozódtak föl nemzedékről-nemzedékre hatalmas gyűjteményekké. Budapest környékén is vannak községek, amelyekben a lelkészlakok hivatali helyiségében és padlásán több ezer kötetes, évszázados könyvtárakat találhatunk. A vidéki kolostorokban, részben egyházi eredetű, de többnyire a szerzetesek magántulajdonából visszamaradt könyvekből és

régi könyvgyűjtőink örökösének jóvoltából kerekedtek számottevő könyvtárak. Ezek legtöbbször a *Magyar Minerva*, könyvtárainknak legutóbb 1915-ben kiadott címkönyve sem tud. Pedig nem egy helyen kincsek hevernek ezekben eltemetve. Bár legtöbb kolostori könyvtárunk anyagát házilag leltározták, ritkaságairól gyakran őrzői sem tudnak. De ha tudomásuk is van róluk, ezeket is nem egyszer fenyegeti veszedelem. Elhelyezés dolgában a kolostori könyvtárak esnek a legkevesebb kifogás alá. Mindinkább elnéptelenedő rendházainkban bőségesen van hely s a könyvtárnak szinte mindenütt száraz, világos terem vagy szoba jutott. De minthogy a régi könyveket alig használja valaki, a betűző szű annál zavartalanabban pusztít itt s nem egyszer a tudákosság és tudatlanság is nagy kárára válik régi könyveinknek. Egyik felvidéki városunkban, amelynek plébániaépülete valamikor kolostor volt, utóbbinak ottmaradt könyvtárában tucatjával találtam ósnyomtatványokat. Sajnos, a kezdbetűknek a miniatör számára üresen hagyott, festetlenül maradt helyeire unalmában ottjártamkor a plébános úr pingált iniciálékat, egy modern Arany bibliából kiválogatott minták nyomán. Az oroszok betörésekor Sárosba, az alsósebesi ferenciek az eperjesi ferencendi kolostorba menekítettek évszázados gazdag könyvtárakat. A gorlicei áttörés után a könyveket ismét visszazállították. Amikor a háború vége felé Eperjesen jártam, az ottani kolostor könyvtárának megtekintése után azt a sötét szobát is megmutatták, ahol a háború elején ideiglenesen a sebesi könyvtárt raktározták el. A szoba tele volt csonka nyomtatványokkal és papírhulladékkal, amelyből botommal hamarosan öt könyvet kotortam ki. Mind az öt kötet ósnyomtatvány volt s amint erről később értesültem, a könyvek visszazállításával megbízott laikus fráter azért hagyta a szemétkben, mert azt hitte róluk, hogy csonka könyvek, hiszen cimlapjuk sem volt. Az eperjesi barátok a maguk könyvtárába sorozták az ottmaradt öt könyvet és ezzel incunabulumaiuk száma harmincra nőtt...

Forrás: Dávid Kornél: Eltemetett könyvek in *Magyar Könyvszemle* 33 (1926) 3-4. p. 389-392.



Kereszt-árnykép

A kereszt felső
ága égre mutat,
nagy örömhírt tudat:
„itt van a te utad”

a kereszt két karja a
légbe szétszalad,
rajta sovány kezek tört vért virágzanak:
„vigyázz: ő a lélek, de a test megszakad,
kétfelé visz ösvény s te
szabad vagy, szabad”

a keresztnek alsó
ága földre mutat:
„vesződj: itt áss kutat,
lásd benne arcodat.”
Weöres Sándor

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2015. március 25.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229